

Međunarodno bankarstvo

dr Damir Šehović
Bankarski menadžment

Sadržaj predavanja

- Uvod u međunarodno bankarstvo
- Pojam međunarodnog bankarstva
- Faktori razvoja međunarodnog bankarstva
- Struktura međunarodnog bankarstva
- Međunarodna koordinacija

Uvod u međunarodno bankarstvo

- Banke spadaju **među prve finansijske institucije koje su počele da posluju na međunarodnim tržištima**
- Prve banke – trgovinski centri oko Mediterana
- Tokom kolonijalnog perioda evropske banke ulaze u Ameriku
- Početkom XX vijeka (a naročito 50-tih i 60-tih godina) američke banke stvaraju jaka uporišta u Evropi
- 70-tih i 80-tih godina XX vijeka američke banke se šire na Japan, Hong Kong, Singapur...
- Japanske banke preuzimaju vođstvo u međunarodnom bankarstvu 80-tih godina XX vijeka (usled smanjenja prisustva na inostranim tržištima banaka SAD-a i Evrope zbog deregulacije i povećane konkurencije)
- Početkom XXI vijeka američke i evropske banke ponovo preuzimaju primat u međunarodnom bankarstvu

3

15. april 2022.

Pojam međunarodnog bankarstva 1

- Liberalizacija i globalizacija utiču na značajne promjene u bankarskoj djelatnosti
- Tradicionalna bankarska djelatnost koja je bila orijentisana na unutrašnje kreditiranje, ustupila je mjesto međunarodnom tržištu kapitala
- **Zajmoprimci danas mogu dobiti kredit:**
  - Od više banaka;
  - Od banaka koje funkcionisu na teritoriji mnogih država;
  - U bilo kojoj novčanoj jedinici;
  - Uz korišćenje različitih instrumenata.

4

15. april 2022.

Pojam međunarodnog bankarstva 2

- Dakle, bankarski sistemi različitih država ne funkcionišu odvojeno, što dovodi do “inostranosti” u nacionalnim bankarskim sistemima
- Zato su banke nužan učesnik u međunarodnim ekonomskim transakcijama, te zbog toga iste osim obavljanja tradicionalnih poslova posredovanja prate i međunarodne ekonomske i trgovinske tokove
- Riječju, međunarodno bankarstvo treba identifikovati kao **kompleks koji je u funkciji sistema međunarodnih plaćanja**, što podrazumijeva uspostavljanje široke mreže međubankarskih korespondentskih i kontokorentnih odnosa
- Korespondentski odnos? Kontokorentni račun?

15. april 2022.

5

Pojam međunarodnog bankarstva 3

- Međunarodni platni promet je organizovan preko međunarodnog bankarstva, pod kojim se često podrazumijeva sistem međunarodnih korespondentskih odnosa
- Banka ima bar jednu **korespondentsku banku** u svakoj zemlji sa kojom redovno obavlja poslove međunarodnog platnog prometa za potrebe svojih komitenata
- Šta se dešava ukoliko banka nema takvu korespondentsku vezu?
- **Tekući (kontokorentni) računi** korespondentskih banaka, preko kojih se obavljaju međunarodna plaćanja, vode se u nekoj konvertibilnoj valuti ili valuti jedne od zemalja u kojoj banke imaju središte

15. april 2022.

6

Pojam međunarodnog bankarstva 4

- Međunarodne banke formiraju mrežu različitih poslova:
  - Uzimanje depozita i davanje zajmova u domaćoj valuti stranim klijentima;
  - Uzimanje depozita i davanje zajmova u stranoj valuti domaćim klijentima;
  - Obezbeđivanje domkumentarnih kreditnih pisama i kreditnih linija u okviru više valuta;
  - Davanje pomoći u merdžerima i akvizicijama u inostranstvu.
- Možemo zaključiti da se radi o mreži poslova koja pokazuje složeno djelovanje banaka u međunarodnoj sferi odnosa

7

15. april 2022.

Pojam međunarodnog bankarstva 5

- Postoji nekoliko pristupa za definisanje međunarodnog bankarstva
- **Prvi pristup** – Za banku možemo raći da je međunarodna ukoliko koristi svoje operacije u cilju međunarodnih plaćanja. Npr. prodaja depozita u dolarima od strane američkih banaka u filijalama u Podgorici
(akcenat na lokaciji banke)
- **Drugi pristup** – naglašava se devizni nominalni iznos depozita ili zajma, nezavisno od lokacije banke
(operacije u valuti koja nije domaća, nezavisno od stvarne lokacije naše banke)
- **Treći pristup** – naglašava se nacionalna pripadnost klijenata banke
(ako sjedište banke i klijent potiču iz iste zemlje, svaka aktivnost realizovana među njima predstavlja domaću bankarsku aktivnost, nezavisno od lokacije bankarske jedinice ili deviznog nominalnog iznosa transakcije)

8

15. april 2022.

Pojam međunarodnog bankarstva 6

- Prethodno pomenute različite interpretacije međunarodnog bankarstva pružaju više mogućnosti za dobru definiciju međunarodne bankarske aktivnosti
- Valja ipak reći da je **banka angažovana u međunarodnom bankarstvu kada prodaje depozite i kupuje kredite u valutama koje ne predstavljaju domaću valutu, tj. valutu zemlje u kojoj je banka locirana**

9

15. april 2022.

Faktori razvoja međunarodnog bankarstva

- Banke će se u narednom periodu suočiti sa brojnim izazovima i promjenama, na koje adekvatno moraju reagovati
- Pritom moraju povesti računa o nizu **različitih faktora**:
  - Međunarodnim mjerama i procedurama uređen okvir;
  - Identifikaciji i kontrolisanju različitih rizika;
  - Strukturnim promjenama u bankarskom sektoru;
  - Očekivanja investitora da kontinuirano dobijaju veće dividende;
  - Visok stepen konkurencije;
  - Definisati metod za procjenu kreditnog rizika.

10

15. april 2022.

Struktura međunarodnog bankarstva 1

- Sva legalna međunarodna plaćanja se obavljaju preko banaka
- Za organizaciju i strukturu međunarodnog bankarstva su relevantni međunarodni sporazumi, konvencije i ugovori
- U skladu sa njima je konstituisano više multilateralnih, regionalnih i drugih finansijskih organizacija i struktura
- **Osnovni ciljevi** pomenutih organizacija su:
  - Omogućavanje slobodne međunarodne trgovine i kretanja kapitala;
  - Određivanje unutrašnje i međunarodne monetarne i ekonomske stabilnosti;
  - Konstituisanje instrumenata i uslova za razvoj najsiromašnijih zemalja i sl.

11

15. april 2022.

Struktura međunarodnog bankarstva 2

- Zbog složenosti pomenutih ciljeva, potrebno je **razumijevanje, tolerancija i solidarnost među zemljama** članicama međunarodnih finansijskih institucija
- **Donošenje odluka** – najčešća praksa je odlučivanje zasnovano na ekonomskoj i finansijskoj snazi pojedinih članica
- Međutim, da bi odlučivanje bilo u skladu sa prethodno pomenutim ciljevima i principima, optimalno rješenje bi bilo odlučivanje na osnovu konsenzusa
- Međunarodnu bankarsku strukturu je moguće sistematizovati na više načina
- Ipak, **najprihvatljivija je diferencijacija** na:
  - Međunarodne monetarne institucije;
  - Međunarodne razvojne banke;
  - Međunarodne regionalne banke;
  - Široka mreža univerzalnih, komercijalnih i specijalizovanih banaka.

12

15. april 2022.

Struktura međunarodnog bankarstva 3

- **Međunarodni monetarni sistem** – skup međunarodnih sporazuma i institucija kojima se uređuje međunarodna likvidnost, konvertibilnost jedne valute u drugu i u sredstva rezervi, kao i procedure kojima se reguliše postizanje eksterne ravnoteže
- **Ciljevi** međunarodnog monetarnog sistema:
  1. Uravnotežen razvoj međunarodne trgovine;
  2. Stabilnost valutnih kurseva;
  3. Održavanje multilateralnog sistema plaćanja.
- **Ključne institucije** međunarodnog monetarnog sistema su:
  1. Međunarodni monetarni fond;
  2. Evropski monetarni sistem sa Evropskom centralnom bankom;
  3. Banka za međunarodna poravnanja.

13

15. april 2022.

MMF 1

- Tokom tridesetih godina XX vijeka **je došlo do smanjenja izvoza kapitala iz razvijenih zemalja**
- Napuštanje modifikovanog zlatnog standarda, poremećaji u međunarodnim monetarnim odnosima, ratna opasnost i slično su usloveli nastanak neizvjesnosti u oblasti međunarodnih plaćanja
- **Dugotrajan rat je kasnije i dodatno ograničio kretanje kapitala**
- Javlja se potreba za međunarodnim finansijskim institucijama koje će se baviti pitanjima globalne ekonomske stabilnosti

14

15. april 2022.

MMF 2

- Osnove poslijeratnog monetarnog sistema su postavljene na **konferenciji u Breton Vudsu 1944. godine**
- Na istoj je postignut dogovor o osnivanju Međunarodnog monetarnog fonda (International Monetary Found - IMF), koji je trebalo da definiše okvir i donese pravila ponašanja po pitanju funkcionisanja novog međunarodnog monetarnog sistema
- **Ciljevi Fonda** su:
  - Unapređenje međunarodne saradnje kroz konsultacije i zajedničko rješavanje monetarnih problema;
  - Proširivanje međunarodne trgovine, rast zaposlenosti, dohotka i proizvodnje;
  - Stabilizacija deviznih kurseva i sprječavanje konkurentskih depresijacija;
  - Multilateralizam u međunarodnim plaćanjima za tekuće transakcije i uklanjanje deviznih ograničenja koja sputavaju rast međunarodne trgovine;
  - Obezbeđenje finansijskih sredstava za pomoć zemljama članicama u uravnoteživanju platnog bilansa;
  - Smanjenje platnobilansnih neravnoteža.

15

15. april 2022.

MMF 3

- Ipak, **primarni cilj MMF-a je na početku svog rada bio da spriječi pojavu još jedne globalne depresije** koja je zabilježena tridesetih godina XX vijeka, a koju je britanski ekonomista Džon Majnard Kejns objašnjavao time što je uzroke iste nalazio u nedovoljnoj agregatnoj tražnji
- Taj cilj je trebalo ostvariti tako što bi **vršeni pritisci na zemlje koje ne daju svoj doprinos održavanju globalne agregatne tražnje**, dok bi se sami zajmovi davali onim zemljama koje nijesu bile sposobne da iz sopstvenih sredstava pospiješuju istu
- Međutim, od institucije koja propagira povećanje potrošnje, smanjenje poreza i snižavanje kamatnih stopa, čime se stimulisala tražnja, MMF je vremenom prerastao u instituciju koja obezbeđuje zajmove pojedinim zemljama jedino ako ove sprovode politike poput smanjivanja deficita, povećanja poreza ili pak povećanja kamatnih stopa, uzdižući ideju o **neprikosnovnosti slobodnog tržišta**

16

15. april 2022.

MMF 4

- Ove promjene su uglavnom uslijedile **osamdesetih godina XX vijeka**, kada je propagirana "ekonomija ponude" pod uticajem Ronalda Regana i Margaret TaČer
- Osim gore pomenutih ciljeva, MMF je padom Berlinskog zida dobio još jedan izazov koji se svodio na **upravljanje tranazicijom**
- Svaka od zemalja Članica MMF-a ima određenu **kvotu** koju uplaĆuje u Fond dok se sama uplata vrši tako što se 25% uplaĆuje u specijalnim pravima vuĆenja (SDR) ili konvertibilnim valutama a 75% u nacionalnoj valuti

17

15. april 2022.

MMF 5

- **Najviši organi Fonda** su:
  - Odbor guvernera;
  - Odbor izvršnih direktora;
  - Direktor.
- Zemlje Članice koje imaju problema sa deficitom platnog bilansa mogu pod određenim uslovima računati na kredite MMF-a
- Vrste kredita koji su se mogli dobiti od Fonda su tokom vremena mijenjani, a naroČito tokom šezdesetih i sedamdesetih godina
- Za sva pozajmljena sredstva dužnici plaĆaju Fondu proviziju, troškove i kamatu
- Naravno, dobijanje samog kredita u osnovi zavisi od veličine kvote date zemlje, uz prethodan dogovor sa Fondom o programu prilagođavanja

18

15. april 2022.

MMF 6

- Međutim, sam **program prilagođavanja** odnosno uslovi koje MMF postavlja pred zemlje korisnice zajma su često razlog zašto vlade traže pomoć od strane ove institucije
- To iz razloga što vlade u Fondu nalaze dežurnog krivca za eventualna iznevjerena očekivanja birača, usled sprovedenih bolnih ekonomskih reformi, čime nastoje da sačuvaju svoj politički rejting
- Tako da **potreba za zajmovima nije ni neophodan, niti dovoljan uslov za saradnju sa Fondom**, a u prvi plan izbijaju uslovi koje vlade predstavljaju kao nešto nametnuto, a u suštini je vrlo dobrodošlo za domaću javnost

19

15. april 2022.

Evropski monetarni sistem 1

- Monetarna saradnja evropskih zemalja je intenzivirana u periodu poslije drugog svjetskog rata, što je i omogućilo oporavak razrušene privrede evropskih zemalja
- Sve do sedamdesetih godina, monetarna saradnja evropskih zemalja se odvijala na nivou međunarodnog monetarnog sistema
- Nakon toga Evropska zajednica pokušava da pronađe sopstvena rješenja u monetarnoj saradnji
- **Godine 1978.** se uspostavlja **Evropski monetarni sistem**, koji i danas predstavlja monetarni i pravni okvir za ostvarivanje monetarne saradnje među evropskim zemljama

20

15. april 2022.

Evropski monetarni sistem 2

- **Ciljevi EMS-a** su bili:
  - Uspostavljanje većeg stepena monetarne stabilnosti unutar Evropske zajednice;
  - Podrška trajnom i stabilnom rastu;
  - Povratak na punu zaposlenost;
  - Ujednačavanje životnog standarda;
  - Smanjivanje regionalnih razlika;
  - Pružanje podsticaja stvaranju EU.
- **Prva faza** - EMS je počivao na fiksnim kursovima
- Zemlje učesnice u EMS-u su definisale srednju vrijednost svojih valuta izraženih u ECU (dozvoljeno odstupanje $\pm 2,25\%$ do $\pm 6\%$)
- **Druga faza** – stvaranje Evropskog monetarnog fonda

21

15. april 2022.

Evropski monetarni sistem 3

- **Treća faza** – počinje početkom 90-tih godina
- Godine **1994.** se formira Evropski monetarni institut (EMI) kojim upravlja savjet sastavljen od guvernera centralnih banaka zemalja članica
- Cilj EMI-a je bio pripremanje osnove za evropski jedinstveni novac i povezivanje centralnih banaka sa Evropskom centralnom bankom
- Krajem **1996.** godine nastaju kriterijumi za ulazak u zonu stvaranja jedinstvenog evropskog novca (eura)
- Konačno, treća faza razvoja evropskog monetarnog sistema stupa na snagu **1999.** godine, koju obilježava jedinstveni novac, čiju politiku vodi **Evropska centralna banka**

22

15. april 2022.

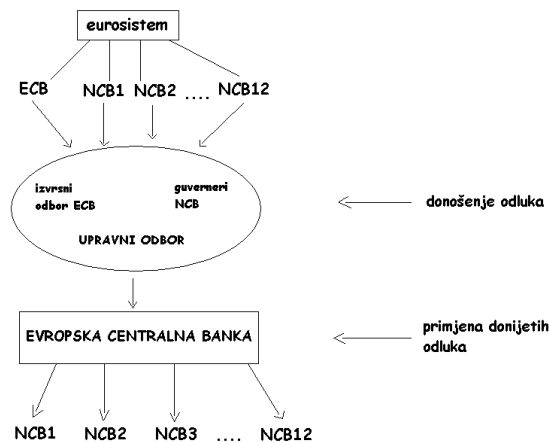
Evropski monetarni sistem 4

- Evropska centralna banka je institucija koja definiše i sprovodi evropsku monetarnu politiku, upravlja kamatnim operacijama i obezbjeđuje dobro funkcionisanje sistema plaćanja
- Uspostavljena je juna 1998. godine a proistekla je iz Evropskog monetarnog instituta (EMI-a) koji je imao centralnu ulogu u pripremi za uvođenje eura
- ECB i centralne banke zemalja članica evropske monetarne unije čine novu institucionalnu cjelinu – **Eurosistem**
- Odgovornost za monetarnu politiku preuzeo je Eurosistem, kojeg sačinjavaju ECB i NCBs zemalja članica Evropske unije koje su pridružene EMU
- **Glavni organi Eurosistema** su Izvršni odbor (Executive Board) i Upravni odbor (Governing Council)
- Članovi Izvršnog odbora su: predsjednik, potpredsjednik i četiri direktora ECB
- Upravni odbor sačinjava 6 članova Izvršnog odbora i guverneri 12 NCB

23

15. april 2022.

Evropski monetarni sistem 5

24

15. april 2022.

Banka za međunarodna poravnanja 1

- U švajcarskom gradu Bazelu je 1930. godine, na osnovu odluke Haške konferencije, osnovana **Banka za međunarodne obračune** – BIS (Bank for International Settlements)
- Zadatak pomenute banke je da se kroz saradnju među centralnim bankama zemalja članica **brine o stabilnosti međunarodnog finansijskog sistema**, odnosno uspostavljanje saradnje među centralnim bankama
- Inače, BIS banka je posebno aktivna u radu grupe deset najrazvijenih zemalja (G-10), a nije rijetko da neki na nju gledaju kao na centralnu banku centralnih banaka, iako ona često funkcioniše kao komercijalna banka
- Centralne banke daju BIS-u novac u vidu svojih zvaničnih rezervi koje ona ponovo investira na evro tržištu ili pak na nacionalna tržišta

25

15. april 2022.

Banka za međunarodna poravnanja 2

- Kao posljedica osnovne funkcije BIS-a (unaprjeđenje saradnje između centralnih banaka) ista **daje kredite za likvidnost centralnim bankama**
- BIS **prikuplja mnoge statističke podatke** za centralne banke, a na osnovu toga isti izvještava o značajnijim trendovima i skreće pažnju na moguće poremećaje i nepravilnosti
- Osim aktivnosti koje su usmjerene na međunarodnu kooperaciju, Banka za međunarodne obračune propisuje i **preporuke** koje imaju za cilj jačanje međunarodnog finansijskog sistema
- Zbog toga je i osnovan **Bezelski komitet za bankarsku superviziju** 1974. godine, sa ciljem ustanovljavanja jasnih sporazuma koji bi održali povjerenje u bankarski sistem

26

15. april 2022.

Banka za međunarodna poravnanja 3

- Pitanje kojim se komitet najviše bavio posljednjih godina jeste **adekvatnost kapitala banaka**
- Kao rezultat toga nastaju bazelski sporazumi – Bazel I i Bazel II
- Osim uloge banke, BIS je i uslužna institucija za centralne banke, kao povjerilac ili zastupnik
- Važna funkcija BIS-a je i organizovanje kreditne podrške za centralne banke
- BIS odobrava i akontacije centralnim bankama radi stabilizacije svoje valute i pokrivanja privremenih deficita platnog bilansa

27

15. april 2022.

Međunarodne razvojne banke 1

- Nakon drugog svjetskog rata dolazi do osnivanja nekoliko bankarskih i finansijskih organizacija, sa ciljem ubrzanja obnove i dalji razvoj zemalja
- **Najznačajnije međunarodne razvojne institucije su:**
  - Međunarodna banka za obnovu i razvoj;
  - Međunarodna finansijska korporacija;
  - Međunarodno udruženje za razvoj;
  - Multinacionalna agencija za osiguranje od rizika.

28

15. april 2022.

Međunarodne razvojne banke 2

- **Međunarodna banka za obnovu i razvoj** (International Bank for Reconstruction and Development – IBRD) je, kao i MMF, produkt Drugog svjetskog rata i nastala je kao rezultat pomenute međunarodne konferencije u Breton Vuds-u, jula 1944. godine
- Pod okriljem IBRD su kasnije formirane još tri finansijske institucije:
  1. Međunarodna finansijska korporacija - IFC;
  2. Međunarodno udruženje za razvoj - IDA;
  3. Multilateralna agencija za garantovanje investicija - MIGA.
- Za IBRD i IDA se često koristi naziv – **Svjetska banka**
- Sve četiri institucije: IBRD, IFC, IDA i MIGA čine **Grupnu svjetske banke**

29

15. april 2022.

Međunarodne razvojne banke 3

- **Osnovni cilj Svjetske banke** je finansiranje projekata koji su značajni za nacionalnu ekonomiju a za koje nije zainteresovan privatni kapital zbog nedovoljne profitabilnosti, obzirom da su u pitanju veći iznosi te samim tim i veći rizici
- Odmah nakon II svjetskog rata, IBRD je pažnju posvetio obnovi privreda ratom razorenih zemalja, da bi se nakon Maršalovog plana Banka više okrenula finansiranju nerazvijenih zemalja
- Zajmovi su uglavnom namijenjeni infrastrukturnim projektima, projektima iz sfere energetike, transporta, obrazovanja, industrije, razvoju poljoprivrede i sela, i slično

30

15. april 2022.

Međunarodne razvojne banke 4

- Osamdesetih godina se počinje i sa zajmovima za strukturno prilagođavanje koji bi trebali da uspostave ravnotežu u platnom bilansu mijenjanjem privredne strukture, naravno uz zeleno svjetlo MMF-a i uslove koje zemlje korisnici moraju da ispune
- Pomenuti zajmovi čine oko 30% ukupno odobrenih zajmova
- Proklamovane misije MMF-a i Svjetske banke su teorijski jasno razdvojene, međutim sa protokom vremena su njihove aktivnosti postajale sve više isprepljetane, tako da ih često obuhvataju jednim imenom - Bretonvudske institucije

31

15. april 2022.

Međunarodne razvojne banke 5

- Ipak, osnovne razlike su sumirane u sljedećoj tabeli:

	MMF	Svjetska banka
Karakter	Monetarna institucija	Razvojna institucija
Funkcije	Stabilizacija monetarnog sistema i finansiranje privremenih deficita platnog bilansa	Unapređenje i finansiranje ekonomskog razvoja
Vremenski period	Kratkoročni	Dugoročni
Izvor finansiranja	Zvanične rezerve i sopstvena valuta zemlje članice	Zajmovi na međunarodnom tržištu kapitala
Odobranje kredita	Svim članovima	Zemljama u razvoju
Period vraćanja duga	3 do 5 godina (ponekad i 10)	15 do 20 godina (40 godina za Međunarodno udruženje za razvoj)
Osoblje	Osoblje broji 2300	Osoblje broji 6400

15. april 2022.

32

Međunarodne razvojne banke 6

- **Organi Banke** su:
  - Odbor guvernera;
  - Odbor izvršnih direktora;
  - Predsjednik.
- Mjesto predsjednika je po pravilu rezervisano za američkog državljanina
- Banka je organizovana u vidu akcionarskog društva, udio (kvota) pojedinih zemalja je određen prema ekonomskoj snazi a zemlje članice danas uplaćuju 3% upisane kvote

33

15. april 2022.

Međunarodne razvojne banke 7

- Banka sredstva prikuplja po osnovu **četiri izvora**:
  - Uplaćenog dijela kvota zemalja članica;
  - Zaduživanja na međunarodnom finansijskom tržištu;
  - Povraćaja ranije datih kredita;
  - Ostvarenog dohotka.
- Najvažniji je drugi izvor (zaduživanje na finansijskom tržištu i emisija HOV) po osnovu koga je banka zadužena u iznosu oko 100 milijardi dolara

34

15. april 2022.

Međunarodne razvojne banke 8

- IBRD odobrava zajmove **za finansiranje konkretnih projekata**, a rijetko za opšterazvojne potrebe
- Taj projekat mora doprinositi razvoju konkretne zemlje ali i obezbjeđivati urednu otplatu pozajmljenih sredstava
- Zajmovi su namijenjeni prvenstveno razvijenim među zemljama u razvoju
- Ipak, zajmovi su povoljniji u odnosu na one koje bi pojedinačne zemlje mogle ostvariti na tržištu
- Za isključivanje zemalja koje su dostigle određeni nivo razvijenosti iz grupe koje ima pravo korišćenja zajma IBRD se koristi proces graduacije (GNP - 5 445 \$/per capita)

35

15. april 2022.

Međunarodne razvojne banke 9

- **Međunarodno udruženje za razvoj (IDA)** se osniva 1960. godine u cilju obezbjeđivanja zajma najnerazvijenim zemljama po povoljnijim uslovima
- Pravo da koriste kredite IDA imaju zemlje kod kojih je GNP/per capita manji od 865 \$
- IDA odobrava kredite na rok od 40 godina uz grejs period od 10 godina
- Kamata na kredite se ne plaća, osim provizije u iznosu od 0.75%

36

15. april 2022.

Međunarodne razvojne banke 10

- **Međunarodna finansijska korporacija** (IFC) je osnovana 1965. godine
- Rok otplate kredita iznosi od 7 do 15 godina, ali je značajnija njena katalizatorska uloga u smislu povezivanja privatnih preduzeća kojima je potreban kapital, sa zainteresovanim ulagačima
- **Multilateralna agencija za garantovanje investicija** (MIGA) je osnovana 1985. godine sa ciljem davanja garancija za nekomercijalne rizike, čime podstiče priliv privatnog kapitala u zemlje u razvoju

37

15. april 2022.

Međunarodne regionalne banke 1

- Međunarodne regionalne banke finansiraju projekte koji imaju za cilj modernizaciju proizvodnje i razvoj slabije razvijenih oblasti kako bi uklonile strukturne neusklađenosti i neravnomjernosti u stepenu razvoja pojedinih regiona
- Regionalne banke nijesu zamjena za postojeće multilateralne institucije već njihova dopuna
- Principi regionalnih banaka su slični onima kod Svjetske banke
- Sprovođenje politike kreditiranja se sprovodi **na načelima "zdrave bankarske logike"**

38

15. april 2022.

Međunarodne regionalne banke 2

- **Međunarodne regionalne banke** je moguće podijeliti na:
  - Evropske regionalne banke;
  - Vanevropske regionalne banke;
  - Subregionalne banke.
- Najznačajnije **evropske regionalne banke** su:
  - Evropska investiciona banka;
  - Evropska banka za obnovu i razvoj;
  - Nordijska banka;
  - Razvojna banka Savjeta Evrope.

39

15. april 2022.

Međunarodne regionalne banke 3

- **Evropska investiciona banka** je osnovana **1958.** godine
- Evropska investiciona banka finansira investicione projekte kako bi doprinijela usklađenijem razvoju regiona Evrope
- Finansira se na osnovu upisanog kapitala zemalja članica, iz pozajmica na tržištu kapitala, a sredstva dobija i iz budžeta EU
- EIB finansira projekte koji:
  - Povećavaju konkurentnost evropskih industrijskih grana;
  - Pomažu unaprjeđivanje malih i srednjih preduzeća;
  - Omogućavaju formiranje trans-evropske mreže (transpourt, telekomunikacije i prenos energije)
  - Doprinosu zaštiti životne sredine;
  - Poboljšavaju situaciju u zdravstvu, obrazovanju i informacionim tehnologijama.

40

15. april 2022.

Međunarodne regionalne banke 4

- **Evropska banka za obnovu i razvoj** – EBRD je osnovana maja 1990. godine, sa sjedištem u Londonu
- Osnovni cilj njenog osnivanja je podsticanje prelaska na otvorenu tržišnu privredu i uključivanje u međunarodnu ekonomiju zemalja Centralne i Istočne Evrope
- Ista odobrava kredite vladama pojedinih zemalja, lokalnim vlastima i privatnim firmama, direktno ili posredovanjem domaćih finansijskih organizacija
- Banka takođe osigurava strane investicije, daje garancije i pruža savjete pri ulaganju kapitala
- Inače, projekti moraju biti finansijski održivi da bi se uzeli u obzir

41

15. april 2022.

Međunarodne regionalne banke 5

- **Vanevropske regionalne banke** su banke koje se osnivaju u zemljama američkog, afričkog, i azijskog kontinenta radi unaprjeđivanja svog regionalnog razvoja
- U tom smislu je konstituisano više regionalnih banaka:
  - Interamerička banka za razvoj;
  - Afrička banka za razvoj;
  - Azijska banka za razvoj.
- **Najvažnije subregionalne banke za razvoj** su:
  - Islamska banka za razvoj;
  - Istočnoafrička banka za razvoj;
  - Arapska banka za privredni razvoj Afrike;
  - Međunarodna banka zemalja Zaliva;
  - Arapski monetarni fond;
  - Fond OPEC-a za međunarodni razvoj.

42

15. april 2022.

Međunarodna koordinacija 1

- Zbog značaja koji međunarodne banke imaju, javlja se interes za međunarodnom koordinacijom bankarskih politika
- **Glavna područja koordinacije** su:
  1. Jačanje međunarodnog finansijskog sektora;
  2. Stabilnost međunarodnog finansijskog sistema;
  3. Otvaranje tržišta kapitala;
  4. Prudenciono regulisanje međunarodnih banaka;
  5. Konkurentna deregulacija.
- **Instrumenti koordinacije** – međunarodni standardi i kodeksi, koji treba da pomognu donošenje operativnih i političkih odluka pri konstituisanju domaćih finansijskih propisa i da obezbijede transparentnost ekonomske politike

43

15. april 2022.

Međunarodna koordinacija 2

- **Specifični oblici koordinacije** – nastali na osnovu teških uslova kreditiranja, odnosno usled pojave dužničke krize zemalja u razvoju i zemalja u tranziciji, a radi stvaranja uslova za naplatu potraživanja
- Pariski i Londonski klub
- Godine 1956. počinje sa radom Pariski klub povjerilaca, (**ima 19 stalnih članica**) kada se Argentina srela sa svojim javnim kreditorima (nakon čega su reprogramirani dugovi još za **30 zemalja dužnika**)
- **Pariski klub povjerilaca** – neformalna grupa kreditora čija je osnovna uloga da koordiniraju održiva rješenja za probleme servisiranja i otplate dugova od strane zemalja dužnika
- Preduslov korišćenja olakšica u pariskom klubu jeste sticanje statusa prezadužene zemlje (zemlje koje su prestale da isplaćuju dospjele obaveze ili postoji opasnost da neće biti u prilici da to učine)
- Uslovljenost reprogramiranja je sadržana u obavezi zemlje dužnika da prihvati i sprovodi dogovorene aktivnosti, prvenstveno da uredno izvršava buduća plaćanja
- Pariski klub servisirao isključivo kredite javnog sektora
- Zemlja se uslovljava implementacijom programa reformi da bi se izvršilo reprogramiranje duga

44

15. april 2022.

Međunarodna koordinacija 3

- **Londonski klub** – neinstitucionalizovano udruženje komercijalnih banaka koje razmatra pitanja od interesa za zajednički nastup prema dužnicima
- Nastao **1976.** godine, kao odgovor na objavu Zaira da nije u mogućnosti da servisira dug prema komercijalnim bankama
- Londonski klub servisira isključivo komercijalne kredite
- Isti koncentriše svoju pažnju isključivo na glavnice duga, za razliku od Pariskog kluba koji u proces restrukturiranja uključuje i kamate
- **Ostali oblici koordinacije** – grupa 5, grupa 7, grupa 10, grupa 24 i grupa 77

45

15. april 2022.

Hvala na pažnji!!!

damirsehovic@yahoo.com

46

15. april 2022.